

Verdiene aan koolstofopslag

Door de grondbewerking aan te passen of andere gewassen te telen, kunnen boeren meer koolstof opslaan in de bodem. En daar kunnen ze nog geld mee verdienen ook.

tekst en foto Roelof Kleis illustratie Annet Scholte

Deze agenda zal de landbouw veranderen.' Peter Kuikman, projectleider van de klimaatpilots Bodem, kijkt er zo overtuigend mogelijk bij. Hij heeft zojuist uitgelegd hoe de Nederlandse boer er een nieuw verdienmodel bij krijgt: koolstofvastlegging in organische stof in de agrarische bodem.

Daar is niks engs of onnatuurlijks aan, benadrukt Kuikman. 'We hebben het hier over CO₂ die via planten is omgezet in organische stof. In restanten van planten dus: blad, wortels, stengels, al of niet deels omgezet door schimmels, bacteriën en ander bodemleven. Bodemvorming en bodemherstel dus. Wij proberen dat proces te versnellen door meer koolstof in de bodem te stoppen en ervoor te zorgen dat er minder koolstof uit de bodem ontsnapt.' En dan haalt hij zijn favoriete beeldspraak erbij. 'Zie de bodem als een spaarpot. Je kunt niet sparen met een lek spaarvarken. Als de uitgaven groter zijn dan de inkomsten, wordt sparen moeilijk.'

MINDER PLOEGEN

Koolstof opslaan in de bodem kan op veel manieren. Vee-

'De bodem is een spaarpot; je kunt niet sparen met een lek spaarvarken'

telers kunnen bijvoorbeeld andere grassoorten gebruiken, die dieper wortelen en zo koolstof opslaan in diepere bodemlagen. Ook kunnen ze mais verbouwen met stroken gras ertussen, waardoor er geen bouwland bloot ligt en je de organische stof beschermt. Akkerbouwers kunnen koolstof sparen door de grond minder te bewerken; het omwoelen zorgt voor koolstofverlies. Of ze kunnen de rotatie van gewassen aanpassen, wintergranen verbouwen en organische mest van elders kopen, die anders de verbrandingsoven in gaat.

Door heel het land doen zo'n 120 boeren mee aan pilotprojecten waarin ze op deze manier meer koolstof proberen op te slaan in de bodem. Dat is nu nog voornamelijk liefdewerk oud papier. Maar dat moet veranderen. Koolstof opslaan kan geld opleveren, zegt Kuikman. Ster-

ker nog, dat is de kurk waarop het project drijft. 'Een boer gaat dit allemaal niet doen als het niks oplevert. De boer wil een faire prijs krijgen voor zijn prestaties, via een systeem van *carbon credits* dat we ontwikkelen.'

BODEM ALS SPONS

Akkerbouwer Jaap Ladders uit Swifterbant is een van de deelnemende boeren in het project. Een wat atypische. Hij doet op zijn 125 hectare grote bedrijf namelijk al ruim tien jaar aan koolstofopslag. Ladders is lid van de Stichting Veldleeuwerik, een club boeren die het duurzaam ondernemen in de praktijk brengt. Alle elektriciteit die hij verbruikt, wekt hij zelf op; het dak van één van de schuren op het erf ligt vol zonnepanelen. Hij is houder van duurzaamheidscertificaten als Planet Proof en Global Gap. En hij spaart dus koolstof, onder meer door minder diep te ploegen en het stro van zijn tarwe als snippers achter te laten op het land. 'Een ander deel van dat stro gaat naar een naburige eendenfokkerij, waarna ik het als mest weer terugkrijg.' Kringlooplandbouw zoals de landbouwminister Carola Schouten die voor ogen heeft, beoefent Ladders allang.

De agrariër doet dit niet zozeer om het klimaat een handje te helpen. 'Ik ben ermee begonnen om het verslempen (dichtslaan, red.) van de bodem tegen te gaan', legt Ladders uit. 'Op een verslempde bodem ontstaan bij zware buien grote plassen. Door meer organische stof in de bodem te brengen, kan de bodem meer water opvangen en vasthouden. Zie het als een soort spons.' Emissiereductie is voor Ladders feitelijk bijvangst. 'Bodemverbetering en emissiereductie hangen samen. Wij akkerbouwers moeten het van de bodem hebben. Wij willen een weerbare bodem en daar moet je in investeren. Zo zien wij de bodem, als een soort accu. Wij zijn er niet op uit om rooibouw te plegen.'

Die zorg voor een goede bodem is Ladders' verdienmodel. Dat koolstofopslag ook anderszins geld kan opleveren, moet hij nog zien. 'Binnen Veldleeuwerik hebben we het ook geprobeerd, maar het is nooit echt van de grond gekomen.' Toch doet hij welwillend mee aan de pilot. In zijn geval betekent het dat hij een strook land juist niet bewerkt zoals hij gebruikelijk is te doen. 'Om een nulmeting te creëren.'

KOOLSTOFBALANS

Die (nul)metingen zijn belangrijk. Koolstofopslag belonen heeft alleen zin als de besparing meetbaar is en gerapporteerd kan worden. Voor die (Europese) rapportage is volgens Kuikman een landelijk dekkend netwerk van meer dan 1400 meetpunten opgezet. De deelnemende 120 boerenbedrijven maken daar onderdeel van uit. Het is de bedoeling dat de metingen om de vijf jaar worden herhaald. Ze moeten inzicht verschaffen in het koolstofgehalte van de bodem. Kuikman: 'We willen daarnaast dat ondernemers een koolstofbalans op jaarbasis gaan bijhouden. Welke gewassen worden verbouwd, hoe en hoe vaak wordt de bodem bewerkt, hoeveel bemesting vindt plaats, et cetera. Is de balans onder de streep positief, dan krijg je daar een bijdrage voor.'

Kuikman gelooft stellig in het nieuwe verdienmodel. 'Het ondernemen en het denken over de bedrijfsvoering worden anders. Er komt meer nadruk te liggen op koolstofvastlegging op de langere termijn. Dat is de uitdaging voor de ondernemers.'

▲ Akkerbouwer Jaap Ladders: 'Wij zien de bodem als een accu. We zijn er niet op uit om rooibouw te plegen.'

VERHALENSERIE EXPERIMENTEREN VOOR HET KLIMAAT

Nederland wil in 2030 jaarlijks 49 procent minder broeikasgas uitstoten dan in 1990. Hoe we dat gaan doen, zal worden vastgelegd in een alomvattend Klimaatakkoord. Vooruitlopend daarop vinden met geld van het ministerie van LNV al tal van proeven plaats om de uitstoot terug te dringen. WUR coördineert die pilots voor de sector Landbouw en Landgebruik. *Resource* besteedt in vier nummers aandacht aan deze experimenten. Deze week aflevering 3: de bodem.